

Asia: VN/25641/2023

Lausuntopyyntö työryhmän mietinnöstä; osakeyhtiölain ja osuuskuntalain muuttaminen

Yleistä

1) Lausuntonne yleisesti esityksestä.

Työryhmämietintö pitää sisällään tarkoituksenmukaisia muutoksia osakeyhtiölain ja osuuskuntalain uudistamiseksi.

Työryhmämietinnön suurin ongelma on käsitykseni mukaan siinä, että osakeyhtiölaissa ja osuuskuntalaissa olisi kummassakin ollut monia sellaisia uudistus- ja muutostarpeita, joita ei ole nyt työryhmämietinnössä päädytty esittämään. Osa näistä uudistustarpeista olisi ollut toteutettavissa kohtuullisen pienin muutoksin.

Olen itse toiminut työryhmässä pysyvänä asiantuntijana ja osallistunut tässä tehtävässä työryhmän kokouksiin ja työskentelyyn. En ole ollut kuitenkaan työryhmän varsinainen jäsen eikä minulla ole tehtäväni kautta mahdollisuutta tuoda esimerkiksi työryhmämietinnössä esiin näkemyksiäni siltä osin, kun ne poikkeavat mietinnössä tehdyistä ehdotuksista ja niiden perusteluista. Tästä syystä arvioin yleisesti sitä, missä määrin työryhmämietinnöllä on saavutettu niitä tavoitteita, joita työryhmälle asetettiin. Koska olen itse ollut konkreettisesti mukana laatimassa työryhmän ehdotuksia säännöksiksi en ota lausunnossani kantaa mietinnössä esitettyihin yksittäisiin säännösehdoiksi kuin pintapuolisesti. Sen sijaan kiinnitän huomioni siihen, mitä sellaisia muutoksia osakeyhtiölakiin ja osuuskuntalakiin tulisi tehdä, joita ei ole työryhmämietinnössä ehdotettu esimerkiksi sen takia, että aikaa säännösten yksityiskohtaiselle valmistelulle ei ole ollut riittävästi.

Olen tunnistanut myös muutamia muita osakeyhtiö- ja osuuskuntalain muutosteemoja, joiden valmistelu tämän hankkeen yhteydessä ei käsitykseni mukaan ole mahdollista (Osuuskunnan osakkeiden poisto osuuskuntalaista ja lain 5 luvun säännösten systemaattinen tarkastely sekä osakeyhtiölain yritysjärjestelysäännösten systemaattinen tarkastelu). Jätän nämä havainnot

maininnan tasolle, mutta kannatan näiden tärkeiden teemojen jatkovalmistelu erillään nyt tehtävistä muutoksista.

2) Lausuntonne vaikutusten arvioinnista.

Työryhmämietinnössä oleva vaikutusarvio olisi tarpeellista käydä jatkovalmistelussa yksityiskohtaisesti läpi, jotta vaikutusarvio edustaisi edes jollain tasolla saavutettavien hyötyjen mittaluokkaa. Esimerkiksi vaikutusarviossa on todettu seuraavaa: Osuuskunnan osakkeen palautukseen liittyvä osakepääoman alentaminen: Olettaen, että tällaisia palautusvaatimuksia olisi lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä 5 000 ja mahdollisten osakkeiden palauttamiseen liittyvä osakepääoman alentaminen ilmoitettaisiin rekisteröitäväksi, myös rekisteriviranomaiselle voidaan mahdollisesti arvioida aiheutuvan suuruusluokaltaan suurin piirtein osuuskuntia vastaava työkustannus, noin 20 000 euroa. Kun mietinnössä on todettu myös, ettei nykyisen lain voimassaoloaikana osakkeita ole tiettävästi otettu edes käyttöön osuuskunnissa, on vaikea nähdä, että osuuskunnan osakkeiden palauttamiseen liittyviä osakepääoman alentamisiakaan tapahtuisi ainakaan ennen kuin osakkeita on otettu missään osuuskunnassa käyttöön. Toisaalta 5 000 palautusvaatimusta aiheuttaisi varmasti suuremman kustannuksen kuin 20 000 euroa (4 euroa vaatimusta kohti). Tällöinkin käsillä olisivat vain osuuskunnan suorat kustannukset, eivät erilaiset selonottokustannukset, oppimiskustannukset tai esimerkiksi sääntelyn vaikutus rahoituksen ehtoihin.

Lisäksi mietinnön vaikutusarviossa on oletettu etuostolausekkeen lisäämisen synnyttävän yhtiöille pitkällä aikavälillä yli 7 miljoonan euron lisäkustannukset. Tältä osin on huomattava, että lausekkeen ottamisesta syntyvät lisäkustannukset muodostuvat vain yhtiöille, jotka haluavat hyödyntää uuden säännöksen synnyttämää uutta toimintamahdollisuutta. Lisäksi osakeyhtiölaissa säädetyt standardimuotoisen etuostolausekkeen ottaminen yhtiöjärjestykseen vähentää tarvetta ottaa asiasta määräyksiä osakassopimukseen, joka on puolestaan omiaan vähentämään sopimuskustannuksia todennäköisesti enemmän kuin vastaavan yhtiöjärjestysmääräyksen ottamisen kustannus. Ylipäättään tällaisen uuden mahdollisuuden käyttöön ottaminen on lähtökohtaisesti kaikkien osapuolten etujen mukaista.

Osakeyhtiölain ja osuuskuntalain eräitä yleisiä periaatteita sekä määritelmiä

3) (OYLE 1:3 § ja OKLE 1:3 §) Mietinnössä ehdotetaan mainittavaksi pääomaa ja sen pysyvyyttä koskevassa säännöksessä myös, että varoja voidaan käyttää vain osakeyhtiölaissa tai osuuskuntalaissa säädetyllä tavalla.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Säännös on informatiivinen ja vastaa olemassa olevaa oikeustilaa. Säännös kuitenkin selventää osakeyhtiölain systematiikkaa ja on perusteltu, mutta ei sinänsä suoraan kevennä esimerkiksi yhtiöiden hallinnollista taakkaa.

4) (OYLE 1:11 ja 12 §) Mietinnössä ehdotetaan säilytettäväksi muun kuin pörssiyhtiön sekä pörssiyhtiön lähipiiriä koskevat määritelmät. Mietinnössä ehdotetaan poistettavaksi laista informatiiviset säännökset siitä, missä tilanteissa määritelmiä on käytettävä, sekä selkeytettäväksi pörssiyhtiön lähipiirin määritelmää monin eri tavoin. Ehdotukset eivät liity osuuskuntia koskevaan kansalliseen lähipiirin määritelmään.

Ei kantaa

Perustelut

Lähipiiriä koskeva sääntely on sangen monimutkaista, joka on omiaan vaikeuttamaan säännösten soveltamista käytännössä. Suhtaudun avoimesti ehdotuksiin, jolla sääntelyä olisi mahdollisuus selkeyttää ja yksinkertaistaa, vaikka itselläni ei ole sellaista konkreettista säännösehdotusta nyt esittä.

Osakeyhtiön ja osuuskunnan perustaminen sekä osakkeet ja osuudet

5) (OYLE 2:4, 9:6 ja 10:7 § sekä OKLE 9:7 §) Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi osakeyhtiölain oletettamääränsä säännöksiä osakkeiden ja erityisten oikeuksien merkintähinnan kirjaamisesta kirjanpitoon. Ehdotetut säännökset vastaavat nimellisarvottoman pääomajärjestelmän mukaista, nykyisin pääsääntönä noudatettavaa käytäntöä. Vastaavaa muutosta ehdotetaan myös optio-oikeuksien ja muiden erityisten oikeuksien nojalla annettavien maksullisten osakkeiden merkintähintojen kirjaamiseen. Ehdotukset eivät liity osuuskuntien osuuksien, osakkeiden ja erityisten oikeuksien merkintähinnan kirjaamiseen kirjanpitoon, mutta osuuskunnissa uudesta osuudesta ja osuuskunnan hallusta luovutettavasta omasta osuudesta maksettu merkintähinta merkittäisiin lähtökohtaisesti osuuspääoman korotukseksi.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Muutos on perusteltu ja merkitsee käytännössä sitä, että lain oletettamääränsä säännös saatetaan vastaamaan nykyisin vallitsevaa yhtiökäytäntöä. Tämä pienentää vähäisessä määrin transaktiokustannuksia, kun perustamisen tai osakeantien yhteydessä antipäätökseen ei tarvitse ottaa erillistä määräystä, että osakkeiden merkintähinta kirjataan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

6) (OYLE 2:6.3 ja 9:12.3 § sekä OKLE 2:6.3 ja 9:13.3 §) Mietinnössä ehdotetaan, että mainituissa säännöksissä tarkoitetuissa tilanteissa lähipiirisäännöksiä sovellettaisiin vain tilanteisiin, joissa omaisuutta ostetaan osakkeita tai osuuksia vastaan merkitsijältä itseltään tai tämän lähipiiriin kuuluvalta taholta.

-

Perustelut

Muutos on perusteltu ja kannatettava, .

7) (OYLE 2:8.3, 9:14.3-4 ja 11:4.2-3 § sekä OKLE 2:8.3, 9:15.3-4 ja 11:4.2-3 §) Mietinnössä ehdotetaan osakkeiden maksun todentamisen edellytyksiä muutettavaksi siten, että vaatimuksia tilintarkastajan todistuksesta sovellettaisiin pakottavana vain julkisiin osakeyhtiöihin sekä pörssiosuuskuntiin. Tiettyjen yksityisten osakeyhtiöiden ja muiden osuuskuntien osalta osakkeiden maksun todentamisen edellytyksiä kevennettäisiin. Vastaavia muutoksia ehdotetaan myös osakeannissa annettujen osakkeiden maksamiseen sekä rahastokorotukseen liittyvistä selvityksistä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Muutos on perusteltu ja kannatettava. Muutoksella poistetaan tarpeettomia tilintarkastajan lausuntoja, joka vähäisessä määrin pienentää sellaisten yksityisten osakeyhtiöiden uusien osakkeiden antamisen kustannuksia ja hallinnollista taakkaa, joilla on tilintarkastaja.

Osakeyhtiölain 3 luku ja osuuskuntalain 4 luku: sallitut vaihdannarajoitukset ja etuostolauseke

8) (OYLE 3 luku sekä OKLE 4 luku) Mietinnössä ehdotetaan säilytettäväksi säännös sallituista osakkeiden ja osuuksien vaihdannarajoituksista. Uutta olisi, että sallituksi yhtiöjärjestyksen tai osuuskunnan sääntöjen määräykseksi voitaisiin lisätä etuosto-oikeutta koskeva lauseke. Tällaisen lausekkeen mukaan muu kuin yhteisön omistama osake on tarjottava ostettavaksi osakkeenomistajalle tai jäsenelle, yhteisölle tai muulle henkilölle ennen sen siirtämistä uudelle omistajalle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Etustolausekkeen mahdollistaminen on perusteltua ja kannatettavaa. Muutoin tyyppipakkoperiaatteen säilyttäminen vaihdannarajoitusten osalta on tarkoituksenmukainen sääntelyllinen valinta.

Yhtiökokous ja osuuskunnan kokous

9) (OYLE 5:21.2 § 4 kohta, 16:11.1 § 6 kohta, 17:11.1 § 6 kohta ja 17a:16.1 § 6 kohta sekä OKLE 5:23.2 § 4 kohta, 20:11.1 § 6 kohta ja 21:11.1 § 6 kohta sekä kaikkiin edellä mainittuihin pykäliin uusi momentti) Mietinnössä ehdotetaan, että pörssiyhtiössä ja -osuuskunnassa ja yhteisöissä, joiden osake on kaupankäynnin kohteena monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä, poistetaan säännöksissä tarkoitettu velvollisuus laatia hallituksen selostus tilikauden jälkeisistä tapahtumista. Muidenkaan yhtiöiden osalta tätä ei ehdotuksen mukaan jatkossa tarvittaisi, jos säännöksissä tarkoitettuja tapahtumia ei ole ollut. Jos tällaisia tapahtumia on ollut, nykyiseen tapaan niistä on kerrottava selostuksessa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

Erityinen tarkastus

10) (OYLE 7:7 § sekä OKLE 7:15 §) Mietinnössä ehdotetaan, että erityinen tarkastus voidaan määrätä yhtiön tai osuuskunnan itsensä lisäksi myös sen yhteen tai useampaan tytäryhteisöön.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Muutos on perusteltu ja kannatettava sekä yhdessä muiden erityistä tarkastusta koskevien muutosten kanssa se parantaa erityisen tarkastuksen käytettävyyttä.

11) (OYLE 7:8 a § ja 25:2 § sekä OKLE 7:16 a § ja 27:2 §) Mietinnössä ehdotetaan osakeyhtiö- ja osuuskuntalaissa nimenomaisesti säädettäväksi yhteisön johdon myötävaikutusvelvollisuudesta erityistä tarkastajaa kohtaan. Mietinnössä ehdotetaan myös, että tämän velvollisuuden rikkominen tulisi rangaistavaksi rikosoikeudellisena osakeyhtiö- tai osuuskuntarikkomuksena.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

Osake- ja osuusanti sekä optio- ja muut erityiset oikeudet osakkeisiin

12) (OYLE 9:2.2, 10:2.2 ja 11:2.2 § sekä OKLE 9:3.2, 10:2.2 ja 11:2.2 §) Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi osakeyhtiölain ja osuuskuntalain osake- ja osuusantivaltuutusta koskevaa olettamasaännöstä siten, että uusi valtuutus ei kumoa vanhaa. Vastaavalla tavalla myöskään optio- ja muiden erityisten oikeuksien antamista tai rahastokorotusta koskeva uusi valtuutus ei jatkossa kumoaisi vanhaa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

13) (OYLE 9:20 § sekä OKLE 9:21 §) Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi sääntelyä siten, että siinä täsmennetään, miten osake- tai osuusantivaltuutuksen nojalla annettavien osakkeiden tai osuuksien enimmäismäärä lasketaan, kun yhteisö päättää valtuutukseen perustuen maksuttomasta annista itselleen. Säännöksen mukaan tällainen anti ei vähentäisi valtuutuksen nojalla annettavien osakkeiden tai osuuksien enimmäismäärää, jollei valtuutuksessa nimenomaisesti määrätä toisin.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

14) (OYLE 10:1, 10:3.1 § 6 kohta ja 10:7.1 § sekä OKLE 10:1, 10:3.1 § 6 kohta ja 10:7.1 §) Mietinnössä ehdotetaan, että sallitaan vastikkeetta tapahtuva osakkeiden ja osuuksien merkintä optio-oikeuksien tai muiden erityisten oikeuksien nojalla. Tällaisten antamiselta edellytetään erityisen painavaa taloudellista syytä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

15) (OYLE 10:3.1 § 5 kohta sekä OKLE 10:3.1 § 5 kohta) Mietinnössä ehdotetaan joustavoitettavaksi merkintähinnan määrittämistä nykyisestä. Optio- tai muiden erityisten oikeuksien antamista koskevassa päätöksessä voitaisiin mainita osakkeiden ja osuuksien merkintahintojen sijasta vaihtoehtoisesti niiden laskemisessa käytettävät perusteet. Merkintähinnan laskemisessa käytettävänä perusteena voisi olla esimerkiksi osakkeen ja osuuden tietyllä tapaa määräytyvä käypä arvo, tuottoarvo tai vastaava muu ennakoitava arvonmääritystapa.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

Osake- ja osuuspääoman korottaminen

16) (OYLE 11:3.1 § sekä OKLE 11:3.1 §) Mietinnössä ehdotetaan selkeytettäväksi osake- ja osuuspääomasijoituksen hyväksymistä siten, että asiasta voitaisiin päättää myös yhtiökokouksessa tai osuuskunnan kokouksessa. Yhtiökokouksen tai osuuskunnan kokouksen toimivalta olisi hallitukseen nähden rinnakkainen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

Yhtiön omat osakkeet ja osuuskunnan omat osuudet ja osakkeet

17) (OYLE 15:9.3 § sekä OKLE 19:9.3 §) Mietinnössä ehdotetaan määräosan arvioinnin ajankohtaa aikaistettavaksi siten, että säännöksissä tarkoitettua yhdistettävien (lunastettavien) pörssiyhtiön osakkeiden tai pörssiosuuskunnan osuuksien ja osakkeiden enimmäismäärää arvioitaisiin jatkossa sellaisen osakasluettelon tai jäsen- ja omistajaluettelon perusteella, joka saisi olla laadittu aikaisintaan kaksi arkipäivää ennen yhdistämistä käsittelevän yhtiökokouksen tai osuuskunnan kokouksen koollekutsumista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

18) (OYLE 15:10.3 § sekä OKLE 19:10.3 §) Mietinnössä ehdotetaan sääntelyä muutettavaksi siten, että yhtiöjärjestyksessä tai osuuskunnan säännöissä voidaan määrätä, että yhtiön tai osuuskunnan lisäksi jatkossa myös muulla osapuolella on oikeus hankkia tai lunastaa yhteisön osakkeita tai osuuksia.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

19) (OYLE 15:11 ja 15:12.2 §) Mietinnössä ehdotetaan poistettavaksi julkisten osakeyhtiöiden omien osakkeiden määrää koskevat perusteettomat määrälliset rajoitukset. Ehdotukset eivät liity osuuskuntia koskevaan kansalliseen sääntelyyn.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

Varojen jakaminen

20) (OYLE 8:9.2 § sekä OKLE 8:9.2 §) Mietinnössä ehdotetaan erityisen konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuden kumoamista. Jatkossa konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus tulisi yksinomaan kirjanpitolaista.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

21) (OYLE 13:8 § sekä OKLE 16:9 §) Mietinnössä ehdotetaan selkeytettäväksi varojenjako koskevien säännösten soveltamista vähäisiin yleishyödyllisiin tai rinnastettaviin lahjoihin. Nykyistä käytäntöä vastaavalla tavalla erityistä tulee varmistaa yhteisön maksukyvyn säilyttäminen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

22) (OYLE 13:10.1 § sekä OKLE 16:11.1 §) Mietinnössä ehdotetaan rajattavaksi omien osakkeiden ja osuuksien hankinnan erityinen rahoituskielto siten, että se koskee jatkossa vain julkisia osakeyhtiöitä ja pörssiosuuskuntia.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Kannatan erityisen rahoitusapusäännöksen kumoamista yksityisiltä osakeyhtiöiltä mietinnössä ehdotetulla tavalla. Kannatan kuitenkin sitä, että direktiivin mahdollistama optio otetaan käyttöön julkisille osakeyhtiöille, kuten useissa Suomen verrokkimaissa on toimittu.

Työryhmämietinnössä esitetyt perustelut ovat rakentuvat ajatukselle, että lainsäätäjä tietää julkisia osakeyhtiöitä paremmin, milloin rahoitusavun antaminen olisi tarpeellista. Tämä on ristiriitaista, kun kuitenkin yksityisten yhtiöiden osalta on mietinnössä puollettu OYL 13:10:n kumoamista. Monissa Suomen verrokkimaissa, kuten Tanskassa ja Norjassa on otettu direktiivin mahdollistama

sääntelyoptio käyttöön. On vaikea nähdä, miksi Suomalaisten yhtiöiden toimintaedellytyksiä tulisi kaventaa enemmän kuin muissa maissa. Lausuntoni lopussa on konkreettinen säännösehdotus julkisiin osakeyhtiöihin sovellettavaksi, uudeksi OYL 13:10:n korvaavaksi säännökseksi.

23) (OYLE 14:2.2 § sekä OKLE 18:2.2 §) Mietinnössä ehdotetaan täsmennettäväksi säännöstä varojenjaosta, joka liittyy tappion kattamiseksi tehdyn osake- tai osuuspääoman alentamisen jälkeiseen aikaan, nykyistä yhtiökäytäntöä vastaavalla tavalla. Ehdotettu lisäys koskisi menettelyä, jossa aikaisintaan alentamishakemuksen yhteydessä haetaan vapaaehtoisesti myös velkojiensuojamenettelyn aloittamista. Varoja voitaisiin jakaa yhdellä loppuun saatetulla kuulutusmenettelyllä, ennen kuin varojenjakokiellon kolmen vuoden karenssiaika on päättynyt.

Kannatan muutettuna

Perustelut

-

Velkojiensuojamenettelyyn liittyvät kuulutusajat

24) (OYLE 14:4, 16:6-7, 17:6-7 ja 17a:11-12 § sekä OKLE 18:4, 20:6-7, 21:6-7 ja 22:7 §) Mietinnössä ehdotetaan lyhennettäväksi velkojiensuojamenettelyyn liittyvien kuulutusten vähimmäismääräaika kolmesta kuukaudesta kahteen kuukauteen sekä tunnetuille velkojille annettavien kirjallisten ilmoitusten vähimmäismääräaika kuukaudesta kolmeen viikkoon.

Kannatan muutettuna

Perustelut

Kuulutusaikojen lyhentäminen on perustelua, mutta nyt valittu malli ei ole erityisen kunnianhimoinen, kun esimerkiksi Tanskassa on käytössä 4 viikon kuulutusaika ja Norjassakin 6 viikkoa. Suomessa tulisi edetä tämän kv. trendin mukaisesti ja pyrkiä lyhentämään kuulutusaika 4 viikkoon Tanskan mallin mukaiseksi. Toisinaan yritysjärjestelyiden toteuttamiselle saattaa olla kiire, mikä puoltaisi nykyistä kunnianhimoisempaa vähimmäiskuulutusaikaa. Pitkiä kuulutusaikoja voidaan perustella sillä, että ne ehkäisevät oppotynistisistä syistä yritysjärjestelyitä tekevien mahdollisuuksia saada loukatuksi erityisesti epäammattimaisia velkojia. Peruste on ymmärrettävä. Tällaiset tilanteet lienevät käsitykseni mukaan suhteellisen harvinaisia eikä ole mielestäni mielekästä hidastuttaa kaikkia yritysjärjestelyitä sääntelyllisin valinnoin sen takia, että meillä olisi mahdollisesti harvalukuisia tilanteita, joissa esimerkiksi kuukauden kuulutusaikaa yritettäisiin käyttää hyväksi epäammattisia velkojia kohtaan.

Lausuntoni lopussa on konkreettiset säännösehdotukset kuulutusaikojen lyhentämiseksi mietinnössä ehdotettua enemmän.

Yhtiö- ja osuuskuntarakenteen muuttaminen

25) (OYLE 16:4.2 ja 17:4.2 § sekä OKLE 20:4.2 ja 21:4.2 §) Mietinnössä ehdotetaan nykyistä käytäntöä vastaavalla tavalla, että jatkossa osakeyhtiö- tai osuuskuntalaissa ei edellytetä tilintarkastajan lausunnon antamista kombinaatiosulautumisessa tai jakautumisessa perustettavalle yhteisölle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

26) (OYLE 16:15, 17:15 ja 17a:27 § sekä OKLE 20:16 ja 21:16 §) Mietinnössä ehdotetaan, että yritysjärjestelyihin liittyviä, velkojen vastustusta koskevia riita-asioita olisi mahdollista käsitellä yleisen tuomioistuimen sijaan vaihtoehtoisesti myös lakisääteisessä välimiesmenettelyssä. Ehdotuksissa on kiinnitetty huomiota myös velkojen oikeusturvan takeiden säilyttämiseen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Pidän kuitenkin erittäin tärkeänä, että säännöksen perusteluissa tuodaan selvästi esiin se, miltä osin välimies voi ottaa kantaa itse perussuhteeseen. Toisin sanoen, onko välimiehellä minkäänlaista toimivaltaa arvioida saatavan suuruutta. Pidän menettelyn ja välimiehen kannalta hyvin ongelmallisena, jos välimiesmenettelyssä ei ole selvyttä siitä, millainen toimivalta välimiehellä on.

Osakkeiden, osuuksien sekä erityisten oikeuksien lunastamista koskeva lakisääteinen välimiesmenettely

27) (OYLE 16:13, 16:24 a, 17:13, 17:23 a ja 17 a:18 § sekä OKLE 20:14 ja 21:14 §) Mietinnössä ehdotetaan osakeyhtiölain ja vastaavasti osuuskuntalain yritysjärjestelyjä koskevissa luvuissa tarkennettavaksi välimiesten valitsemista koskevan hakemuksen tekemistä Keskuskauppakamarin lunastuslautakunnalle. Hakemuksen tekemisen määräaika koskevana ehtona sinänsä voitaisiin säilyttää yksi kuukausi yhtiökokouksesta tai osuuskunnan kokouksesta. Kuitenkin itse lunastusasian vireilletulon ajankohta ratkeaisi ehdotuksen seurauksena jatkossa osakeyhtiölain 18 luvun 4 §:n 2 momentissa ja vastaavasti osuuskuntalain 26 luvun 5 §:n 2 momentissa säädetyn mukaisesti silloin, kun hakemus tai sen jäljennös annetaan tiedoksi vastapuolelle.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

28) (OYLE 18:5 §) Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi osakeyhtiöiden vähemmistöosakkeenomistajille haettavan uskotun miehen asemaa siten, että uskotulla miehellä olisi oikeus vaatia ennakkoa tai vakuutta hänelle tulevasta korvauksesta. Ehdotukset eivät liity osuuskuntiin.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

Selvitystila, konkurssi ja purkaminen

29) (OYLE 20:19 a § sekä OKLE 23:19 a §) Mietinnössä ehdotetaan, että yksityisen osakeyhtiön ja osuuskunnan toiminta voitaisiin jatkossa päättää yhteisön rekisteristä poistamista koskevan hakemuksen ja rekisterimerkinnän perusteella edellyttäen, että kaikki velat maksetaan ja kaikkien jäljellä olevien varojen jakamista koskeva päätös on tehty. Jos osake- tai osuuspääomaa tai muuta sidottua omaa

pääomaa jaetaan ilman laissa säädettyä velkojiensuojamenettelyä, varoja saaneet ovat kuitenkin vastuussa yhteisön veloista saamansa sidotun oman pääoman määrällä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

30) (OYLE 20:23.1 § sekä OKLE 23:23.1 §) Mietinnössä ehdotetaan selkeytettäväksi sääntelyä viittaamalla oman pääoman menettämiseen nykyisen osake- tai osuuspääoman menettämisen sijaan. Rekisteri-ilmoituksen tekemisen ajankohtaa ehdotetaan täsmennettäväksi säätämällä kohtuullisesta kahden kuukauden enimmäismääräajasta. Rekisterimerkinnän poistamista koskevassa säännöksessä edellytettäisiin, ettei yhteisö oma pääoma ole negatiivinen.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

31) (OYLE 20:25.1 § sekä OKLE 23:25.1 §) Mietinnössä ehdotetaan, että yhteisön konkurssiin luovuttamista koskeva päätös olisi mahdollista tehdä myös yhtiökokouksessa tai osuuskunnan kokouksessa. Yhtiökokous tai osuuskunnan kokous saisi päättää asiasta ainakin silloin, kun asia saatettaisiin sen ratkaistavaksi tai kun osakkeenomistajat tai jäsenet ovat asiasta yksimielisiä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

Tilintarkastajan tai kestävyysraportoinnin varmentajan vahingonkorvausvastuuta koskevat vanhentumisajat

32) (OYLE 22:8 § sekä OKLE 25:8 §) Mietinnössä ehdotetaan lisättäväksi osakeyhtiölakiin ja osuuskuntalakiin kestävyysraportoinnin varmentajaa vastaan nostettavaa kannetta koskeva määräaika. Lisäksi mietinnössä ehdotetaan poistettavaksi tilintarkastajan ja yhteisön johdon vahingonkorvausvastuun vanhentumisaikojen vähäiset erot tilintarkastuskertomuksen osalta. Sama koskisi jatkossa myös kestävyysraportoinnin varmennuskertomusta.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

Tiedoksiannot yhtiölle tai osuuskunnalle

33) (OYLE 24:5.3 § sekä OKLE 26:10.3 §) Mietinnössä ehdotetaan uudella säännöksellä ratkaistavaksi tiedoksiantoa koskeva ongelma, joka koskee yhteisöä sen vuoksi, ettei yhdelläkään sen johdon jäsenellä ei ole asuinpaikkaa ETA-valtiossa eikä siihen ole saatu poikkeuslupaa. Ehdotuksessa säädettäisiin, että jos yhteisöllä ei ole osakeyhtiölain tai osuuskuntalain asuinpaikkasäännösten mukaista hallitusta tai muuta

edustajaa, tiedoksianto yhteisölle toimitettaisiin osakeyhtiölain 24 luvun 5 §:n 2 momentin mukaisesti tai osuuskuntalain 26 luvun 10 §:n 2 momentin mukaisesti sijaistiedoksiantona.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

Osuuskuntalaki: yhteinen jäsenyys

34) (OKLE 3:1 a §) Mietinnössä ehdotetaan otettavaksi osuuskuntalain 3 lukuun uusi pykälä yhteisestä jäsenyydestä ja siihen liittyvien oikeuksien käyttämisestä. Yhteisen jäsenyyden voisivat muodostaa useat luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt yhdessä. Lisäksi ehdotetaan, että yhteiseen jäsenyyteen liittyviä oikeuksia voitaisiin käyttää vain yhteisen edustajan kautta. Ehdotus vastaisi pääosin nykyistä osuuskuntakäytäntöä.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

-

Osuuskuntalaki: osuuskunnan kokous ja edustajisto

35) (OKLE 5:41.4 §) Mietinnössä ehdotetaan selkeytettäväksi osuuskuntalain 5 luvussa jäsenten sekä osuuden ja osakkeen omistajien asemaa siten, että laintasoisista säännöksistä ilmenee, ettei näillä ole ääni- tai kannatusoikeutta edustajiston kokouksessa käsiteltävissä asioissa. Päätöksentekovalta kuuluu edustajiston jäsenille. Sen sijaan jäsenellä tai osuuden tai osakkeen omistajalla olisi jatkossa oikeus vaatia oikeutensa palautusta. Laissa täsmennettäisiin näiltä osin myös palautusmenettelyä koskevia vaatimuksia.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Ehdotetut muutokset ovat perusteltuja, mutta OKL:n 5 luku edellyttäisi perusteellista ja systemaattista uudelleentarkastelua. Tämä ei ole mahdollista tässä yhteydessä ja osuuskuntalain uudistusta tulisi pyrkiä jatkamaan siitä huolimatta, että nyt ehdotettavat muutokset tehdään osuuskuntalakiin.

Osuuskuntalaki: eronneen jäsenen vastuu maksamattomasta osuuden merkintähinnasta

36) (OKLE 9:14 a §) Mietinnössä ehdotetaan otettavaksi osuuskuntalain 9 lukuun ehdotetaan säännös eronneen jäsenen velvollisuudesta maksaa maksamatonta osuuden merkintähintaa tietyissä osuuskunnan maksukyvyttömyyteen liittyvissä tilanteissa. Säännös vastaisi pääasialliselta sisällöltään kumotun osuuskuntalain (1488/2001) 9 luvun 9 §:ää.

Kannatan sellaisenaan

Perustelut

Kaupparekisteriliitteiden kielivaatimusten keventäminen

37) Pidätkö työryhmän mietinnön liitteenä olevassa muistiossa tarkasteltua kaupparekisteriliitteiden kielivaatimusten keventämistä perusteltuna?

Pidän ehdotusta hyvin perusteltuna ja kannatan sen jatkovalmistelua. Totean, että lainvalmistelun siiloutumisen ja sektorirajojen olevan ongelmallisia, koska mainitut seikat estävät esimerkiksi tällaisten asioiden konkreettisen edistämisen säännösluonnosten tasolla yhteisölainsäädännön ajantasaistamista koskevassa työryhmässä.

Muut huomiot

38) Muita säännösehdotuksia koskevat huomionne.

Ei huomioitavaa muiden säännösehdotusten osalta.

39) Muut yksittäiset huomionne.

Kuten olen jo edellä todennut, työryhmämietinnöstä ehdotuksesta puuttuu useita sellaisia osakeyhtiölain ja joitakin osuuskuntalain kaipaamia uudistuksia, jotka olisivat olleet tarpeellisia, ja omiaan toteuttamaan hallitusohjelman tavoitetta edistää yritystoiminnan edellytyksiä. Osittain tämä saattaa johtua siitä, että työryhmän tehtävänanto oli vaativa, koska työryhmän tuli asetetussa aikataulussa pyrkiä ajantasaistamaan sekä osakeyhtiö- että osuuskuntalaki, joihin kumpaankin kohdistui lukuisa määrä vuosien mittaan kasaantuneita uudistustarpeita.

Pidän tärkeänä, että lakeihin tehtäisiin nyt käynnissä olevan lainsäädäntöhankkeen yhteydessä kaikki toteutettavissa olevat ja tarpeelliseksi katsottavat muutokset. Osakeyhtiö- ja osuuskuntalain seuraavaan laajamittaiseen uudistukseen saattaa kulua pitkätkö aika, ja kun yhteisölainsäädännön ajantasaisuus on yksi yritysten sijoittautumiseen vaikuttava kilpailutekijä, ei tiedossa olevia muutostarpeita tule kevein perustein siirtää eteenpäin.

Osa tällaisista osakeyhtiölain ja osuuskuntalain uudistustarpeista on kuitenkin sellaisia, joiden viimeistely ei ole mahdollista jatkovalmistelussa. Tällaiset uudistustarpeet koskevat esimerkiksi osakkeita koskevien säännösten poistamista osuuskuntalaista ja edustajistoa koskevan sääntelyn uudistamista. Lisäksi esimerkiksi yritysjärjestelyitä koskevat osakeyhtiölain säännökset tulisi käydä systemaattisesti läpi. Olisikin osuuskuntien ja lainvalmistelun yleistenkin tavoitteiden kannalta tarpeellista, että osuuskuntalain tiettyjen muutostarpeiden eli osakkeiden poistamisen ja osuuskuntalain 5 luvun päätöksentekosääntöjen lainvalmistelua jatkettaisiin, vaikka nyt ehdotettavat muutokset todennäköisesti etenevätkin suunnitellusti kevätkaudella 2026 eduskuntaan. Sama koskee tiettyjä osakeyhtiölain muutoksia, erityisesti yritysjärjestelyiden osalta.

En katso tarpeelliseksi nostaa esiin tällaisia laajamittaisempia uudistusehdotuksia tässä vaiheessa yksityiskohtaisesti, vaikka näenkin ne erittäin tarpeelliseksi ajantasaisen yhteisöainsäädännön kannalta. Nyt alla ehdottamani muutostarpeet ovat sellaisia, jotka on toteutettavissa nyt käynnissä olevan osakeyhtiölain ajantasaistamisen yhteydessä, ja olenkin pyrkinyt laatimaan muutosehdotukseni siten, että ne sisältävät säännösehdotuksen sekä sille tarpeellisen, mutta lainvalmistelun kannalta riittävän tiiviit yksityiskohtaiset perustelut.

Yksilöin nämä muutostarpeet seuraavasti

1. Omien osakkeiden hankintavaltuutuksen määräajan pidentäminen 2. Uskotun miehen hakemisten keskittäminen Helsingin käräjäoikeuteen 3. Omien osakkeiden rahoittamisen rahoituskiellon rajaaminen julkisten yhtiöiden osalta yhtiödirektiivin mahdollistamaan optioon 4. Voittovarojen siirto SVOP-rahastoon 5. Pienten apporttien vapauttaminen tilintarkastajan lausunnosta. 6. Yritysjärjestelyiden kuulutusaikojen ehdotettua isompi lyhentäminen. 7. Pörssiyhtiöitä koskevien erityissäännösten keskittäminen osakeyhtiölain 4. lukuun (tästä ei ole yksityiskohtaista säännösehdotusta). 8. Muut mahdolliset muutostarpeet, joista ei ole säännösehdotusta.

1. OMIEN OSAKKEIDEN HANKINTAVALTUUTUKSEN VÄHIMMÄISAJAN PIDENTÄMINEN

Muutosehdotuksen perustelut:

Omien osakkeiden hankkiminen tai ainakin siihen varautuminen on osakeyhtiöissä kohtuullisen yleistä. Silloin, jos yhtiö on harvaomisteinen, yhtiökokouksen koollekutsuminen päättämään tarvittaessa nopeastikin aktualisoituvasta hankinnasta on helppo toteuttaa eikä siitä välttämättä aiheudu huomattavia kustannuksia. Monesti tämä voidaan hoitaa myös kaikkien osakkeenomistajien yksimielisellä päätöksellä yhtiökokousta pitämättä. Kuitenkin silloin, jos yhtiöllä on laaja osakkeenomistajakunta, on tavanomaista, että omien osakkeiden hankintavaltuutuksesta päätetään vuosittain, koska OYL 15:5:n 2 momentissa säädetty omien osakkeiden hankintavaltuutuksen enimmäisaika on 18 kuukautta. Valtuutuksen enimmäiskeston rajaamiselle 18 kuukauden määräaikaan on vaikea nähdä perusteltuja syitä. Nykyinen varsin lyhyt hankintavaltuutuksen enimmäisaika johtaa tarpeettomiin hallinnollisiin kustannuksiin yhtiöille, kun asiasta joudutaan päättämään käytännössä vuosittain. Olisikin tarkoituksenmukaista pidentää valtuutuksen enimmäiskeston määräaikaa 5 vuoteen. Kun yhtiökokous päättää hankintavaltuutuksen keston lain asettamissa rajoissa, olisi yhtiökokouksella halutessaan mahdollisuus päättää enimmäisaikaa lyhyemmästä valtuutuksen kestästä, jos se koetaan tarkoituksenmukaiseksi. Ehdotus OYL 15:5:n 2 momentin uudeksi säännökseksi olisi seuraava:

Yhtiökokouksen päätöksellä, jossa mainitaan hankittavien osakkeiden enimmäismäärä osakelajeittain, valtuutuksen voimassaoloaika sekä vastikkeen vähimmäis- ja enimmäismäärä, voidaan valtuuttaa hallitus päättämään hankkimisesta kokonaan tai joiltakin osin. Valtuutus voi olla voimassa enintään 5 vuotta . Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia vain vapaalla omalla pääomalla.

2. USKOTUN MIEHEN HAKEMISEN KESKITTÄMINEN HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUTEEN

Muutosehdotuksen perustelu:

OYL 18 luvussa säädetyn vähemmistöosakkeiden lunastuksen muutoksenhaku on nykyisellään keskitetty Helsingin käräjäoikeuteen. Vähemmistöosakkeiden etua valvovan uskotun miehen määrää kuitenkin yhtiön kotipaikan käräjäoikeus. Uskottu mies määrätään käytännössä keskuskauppakamarin lunastuslautakunnan tekemän ehdotuksen mukaisesti. Käräjäoikeuksia on nykyisin 20 kappaletta. Vuosina 2023 ja 2024 uskotun miehen määräsi muu kuin Helsingin käräjäoikeus viidessä tapauksessa vuosittain. Tästä seuraa se, että tiettyihin käräjäoikeuksiin tällaisia asioita tulee vireille yksittäisiä vuosikymmenessä, joka on omiaan johtamaan uskotun miehen määräämisten ajallisen keston pidentymiseen käräjäoikeuksissa, joissa nämä asiat ovat hyvin harvinaisia. Yleensä on sekä lunastajan että lunastushintaa odottavien vähemmistöosakkeenomistajien edun mukaista, mitä nopeammin menettely saadaan käynnistetyksi ja saatettua loppuun. Määräämisen siirtäminen samaan tuomioistuimeen, jonne jo menettelyn muutoksenhaku on keskitetty, olisi omiaan nopeuttamaan lunastusmenettelyitä. Näin ollen myös vähemmistöosakkeiden lunastukseen kiinteästi liittyvät omaisuudensuojasyyt puoltavat hakemisen keskittämistä Helsingin käräjäoikeuteen menettelyn nopeuttamiseksi. Uskotun miehen määräämiseen liittyvä asia on tunnistettu työryhmän mietinnössä, ja mietinnössä on myös kuvattu syyt, jonka perusteella hakemisen keskittäminen olisi perusteltua. Mietinnön mukaan työryhmässä ehdotukset eivät ole kuitenkaan yleisistä siviiliprosessioikeuden alan oikeuspolitiikkaan liittyvistä syistä saaneet varauksetonta tukea, eikä ehdotusten yksityiskohtaista valmistelua ole jatkettu. Tämä ei tarkoita, etteikö ajatus olisi saanut kannatusta työryhmässä. Maininnan yleisluonteisuuden perusteella on vaikea hahmottaa, mitkä ovat sellaisia yleiseen siviiliprosessiin liittyviä oikeuspoliittisia syitä, jotka muodostuvat niin painaviksi, ettei uskotun miehen hakemisia olisi syytä siirtää samaan tuomioistuimeen, mihin menettelyn muutoksenhaku on jo aiemmin keskitetty, kun huomioidaan keskittamisestä syntyvät ilmeiset hyödyt kaikille menettelyn osapuolille. Tästä syystä osakeyhtiölain muuttamiseen tämän osalta vaikuttaisi olevan painavat perustelut. Ehdotus OYL 18:5:n 1 momentin muutokseksi:

Asiassa toimivaltainen on Helsingin käräjäoikeus.

3. OMIEN OSAKKEIDEN RAHOITUSAVUN SÄÄNTELYN LIBERALISOINTI MYÖS JULKISTEN OSAKEYHTIÖIDEN OSALTA

Muutosehdoksen perustelu:

Työryhmämietinnössä on perustellusti ehdotettu OYL 13:10:ssä säädetyn omien osakkeiden rahoitusapua koskevan erillissäännöksen kumoamista, jonka seurauksena rahoitusavun antamisen hyväksyttävyyttä arvioitaisiin yleisesti osakeyhtiölain ja erityisesti varojenjakoja koskevien yleisten periaatteiden perusteella. Tätä voidaan perustella erityisesti sillä, että säännöksen tarkoitus on vaikeasti hahmotettavissa. Julkisten osakeyhtiöiden osalta omien osakkeiden rahoitusapua ei ehdoteta työryhmämietinnössä muutettavaksi vaan kannatetaan nykyisen OYL 13:10.1:n kategorisen kiellon säilyttämistä. Työryhmämietinnössä on perusteltu, miksi omien osakkeiden rahoituskielto on perusteltua kumota yksityisten yhtiöiden osalta. Samoin perustein on tarkoituksenmukaista ottaa käyttöön yhtiödirektiivin mahdollistama poikkeus myös julkisille osakeyhtiöille, joka on käytössä esimerkiksi Norjassa ja Tanskassa. On vaikeasti perusteltavissa, miksi vastaavaa sääntelyoptiota ei tulisi mahdollistaa suomalaisille julkisille yhtiöille. Näin on siitä huolimatta, että direktiivin sääntelyoptio onkin Suomen osakeyhtiölain sääntelylogiikkaan nähden epäilyksittä byrokraattinen ja monimutkainen.

Rahoitusapua koskevan direktiivin option hyödyntämistä julkisten osakeyhtiöiden osalta on arvioitu työryhmämietinnössä. Mietinnössä on katsottu, että direktiivin mahdollistaman option hyödyntäminen johtaisi mahdollisuutta käyttävissä yhtiöissä merkittävään tarpeeseen käyttää neuvonantajia ja lisäisi sääntelytaakkaa vähentäen option käyttämisestä mahdollisesti saatavaa hyötyä, eikä työryhmässä ole ollut tältä osin riittävää tukea yksityiskohtaisen valmistelun jatkamiselle tässä vaiheessa. Kun vastaavanlainen direktiivin optio on käytössä Tanskassa ja Norjassa siten, että vastaavaa sääntelyä sovelletaan myös yksityisiin yhtiöihin, voidaan suhtautua varauksella siihen, että option hyödyntäminen tulisi olemaan yhtiökäytännössä huomattavan haasteellista. On myös vaikea nähdä, että yhtiöiden vapaassa valinnassa olevan uuden toimintamahdollisuuden olemassaolo lisäisi kokonaisuutena sääntelytaakkaa, koska todennäköisesti optiota hyödyntäisivät vain ne yritykset, jotka katsovat sen olevan itselleen tarkoituksenmukaista. Se, että työryhmätyön aikana ei ole ehditty valmistelevaan säännöstä ja sen perusteluita on ymmärrettävää, kun otetaan huomioon edellä kuvattu työryhmän tehtävänanto. Tästä syystä onkin tarkoituksenmukaista pyrkiä lisäämään direktiivin option hyödyntämistä koskeva säännös jatkovalmistelun aikana. Ehdotus uudeksi OYL 13:10:n säännökseksi:

Julkinen osakeyhtiö saa antaa avustuksena rahalainan, varoja tai vakuuden tarkoituksin, että tämä hankkii yhtiön tai sen emoyhtiön osakkeita, jos:

1) avustus annetaan markkinaehtoisesti turvaavia vakuuksia vastaan ja avustuksen saajan luottokelpoisuus on tutkittu;

- 2) avustuksen antamisesta päätetään yhtiökokouksessa tai yhtiökokouksen hallitukselle antaman valtuutuksen perusteella;
- 3) avustuksen määrä ei saa ylittää 13 luvun 5 §:ssä tarkoitettua jaettavaa määrää;
- 4) yhtiön on sisällytettävä taseeseensa vastattavaa-puolelle avustuksen määrää vastaava varaus, joka on jakokelvoton erä; ja
- 5) merkintä on tehtävä käypään hintaan, kun avustus käytetään osakkeiden merkitsemiseen osakeannissa.
- 6) Avustuksen saajan hankiessa yhtiön osakkeita omiin nimiinsä mutta yhtiön lukuun, hankinta on tehtävä käypään hintaan.

1 momentin 2 kohdan mukainen yhtiökokouksen päätös avustuksen antamisesta tai päätös hallituksen valtuuttamisesta päättämään avustuksen antamisesta tulee tehdä 5 luvun 27 §:n mukaisella määräenemmistöllä.

Hallituksen on annettava yhtiökokoukselle avustuksen tai valtuutuksen antamista koskevan päätöksen tekemistä varten kirjallinen selvitys, jossa ilmoitetaan:

- 1) syyt avustuksen antamiseen;
- 2) yhtiön intressi avustuksen antamiseen;
- 3) millaisin ehdoin avustus annetaan;
- 4) hinta, jolla avustuksen saajan hankkii osakkeet; ja
- 5) yhtiön maksukyvyllä avustuksen antamisesta aiheutuvat riskit.

Kun yhtiökokous on tehnyt asiassa päätöksen, hallituksen on viipymättä ilmoitettava päätös ja tehty kirjallinen selvitys rekisteröitäväksi.

Mitä 1-3 momentissa säädetään ei sovelleta 1 momentin 3 kohtaa lukuun ottamatta toimiin, joiden tarkoituksena on osakkeiden hankkiminen yhtiön tai sen lähipiiriin kuuluvan yhtiön työntekijöille tai yhtiön johdolle.

Jäljempänä ehdotetaan kaikkien pörssiyhtiö koskevien säännösten sekä useiden julkisia osakeyhtiöitä koskevien poikkeussäännösten ottamista osakeyhtiölain 4 lukuun, mukaan lukien tämä pitkäkö poikkeussäännös.

4. PIENTEN APPORTTIEN VAPAUTTAMINEN TILINTARKASTAJAN LAUSUNNOSTA

Pienten apporttien sääntelyn keventäminen on ollut viimeisen 10 vuoden aikana esillä lukuisia kertoja, ja esimerkiksi Roschierin VNTEAS-hankkeen ehdotuksesta saatu palaute kannatti muun muassa huomattavasti pidemmälle menevää apporttisääntelyn liberalisointia kuin alla esitettävä, vain pieniin apportteihin kohdistuva menettelyn keventäminen. Pienten apporttien vapauttaminen on saanut kannatusta oikeuskirjallisuudessa toisin kuin oikeusministeriön vuoden 2019 hallituksen esitysluonnoksessa ehdotettu apporttisääntelyn laajamittainen kumoaminen. Tilintarkastajan lausunnon edellyttäminen pienten apporttien yhteydessä aiheuttaa transaktiokustannuksia, joiden seurauksena arvoltaan pieniä apportteja ei ole taloudellisesti mahdollista käyttää esimerkiksi aloittelevien yritysten pääomittamisessa. Pienten apporttien käyttäminen olisi yhtiön velkojen ja osakkeenomistajien intressissä, kun esimerkiksi aloittavia yrityksiä voitaisiin pääomittaa reaaliomaisuudella – varsinkin jo vaihtoehtona on yhtiön rahoittaminen vieraalla pääomalla. Nykyisin pienet reaaliomaisuudet on käytännössä usein tarkoituksenmukaista myydä yhtiölle velaksi. Kun apporttivaatimuksia noudatetaan muutettaessa avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö osakeyhtiöksi, pienten apporttien sääntelyn keventäminen helpottaisi myös yritysmuodon muutoksia. Kevennettäessä pienten apporttien sääntelyä on kuitenkin perusteltua huolehtia siitä, että silloin, kun tilintarkastajan lausunnon kustannus on kohtuullinen annettavan apportin arvoon nähden ja apporttiin liittyy merkittävä taloudellinen intressi, tilintarkastajan lausuntoa edellytettäisiin. Samalla on estettävä pienten apporttien ketjuttaminen edellä todetun velvollisuuden välttämiseksi. Tarkoituksenmukaista olisi rajata esimerkiksi 8.000 euron tilikaudessa alittavat apportit tilintarkastajan lausunnon ulkopuolelle helpottamaan pienten ja usein ilman tai pienellä pääomalla perustettavien osakeyhtiöiden pääomittamista. Jos apporttien yhteismäärä ylittäisi 8.000 euroa tilikaudessa, tulisi tilintarkastajan lausunto hankkia koko apporttina maksetun määrän osalta. Säännösehdotus - OYL 2:8:n 4. momentti tulisi muuttaa muotoon:

Jos osake on maksettu apporttiomaisuudella, rekisteri-ilmoitukseen on lisäksi liitettävä tilintarkastajan lausunto 6 §:n 2 momentissa tarkoitetusta selvityksestä ja siitä, oliko omaisuudella vähintään maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Tilintarkastajan lausuntoa ei kuitenkaan tarvita, jos tilikauden aikana apporttiomaisuudella maksettujen osakkeiden merkintähinta ei ylitä 8.000 euroa.

Vastaava muutos tulisi myös tehdä osakeantia koskevan OYL 9 luvun 14 §:n 4 momenttiin.

Lisäksi sääntelyä olisi mahdollisuus tiukentaa niin, että apporttia koskevaan OYL 2:6:n sisältöä muutettaisiin Roschierin VNTEAS-selvityksessä ehdotetulla tavalla, jolloin tilintarkastajan lausunnon käyttäminen pienten apporttien osalta olisi myös turvasatamasäännös. Säännösehdotus OYL 2:6:n 2 momentti:

Merkintähinnan maksamisesta apporttiomaisuudella on määrättävä perustamissopimuksessa. Perustamissopimuksessa on lisäksi oltava selvitys, jossa yksilöidään apporttiomaisuus ja sillä suoritettava maksu sekä selvitetään omaisuuden arvostamiseen vaikuttavat seikat ja omaisuuden arvostamisessa noudatettavat menetelmät. Jos tämän momentin säännöksiä ei ole noudatettu tai

apportista ei ole hankittu 8 §:n 4 momentissa tarkoitettua tilintarkastajan lausuntoa, merkitsijällä on velvollisuus näyttää, että omaisuudella oli maksua vastaava taloudellinen arvo yhtiölle. Puuttuva määrä on maksettava yhtiölle rahassa.

Vastaava muutos tulisi tehdä OYL 9:12:n 2 momenttiin.

Lisäksi edellä ehdotetut appottia koskevat muutokset tulisi tehdä soveltuvalla tavalla myös osuuskuntalakiin.

5. VOITTOVAROJEN SIIRTO SVOP-RAHASTOON

Työryhmämietinnössä on katsottu, että varojen siirtämistä koskevan käytännön selventämiselle laissa ei ole painavaa tarvetta. Osakeyhtiölain muutostarvetta koskevassa selvityksessä on todettu, että asia on kuitenkin epäselvä, ja olen itse samaa mieltä selvityksen kanssa asiaan liittyvän epäselvyyden olemassaolosta. Vaihtoehtona olisi todeta, että tämä ei ole mahdollista: olennaista olisi saada asialle selvyys. Osakeyhtiölakiin tulisikin ottaa selvyyden vuoksi säännös, jossa todetaan, että voittovaroja voidaan siirtää SVOP-rahastoon. Jatkovalmistelussa olisi arvioitava, tarvitsisiko päätöksenteko osoittaa yhtiökokoukselle ja missä määrin suhde vähemmistöosinkoon tulisi arvioitavaksi. Selvyyden vuoksi voidaan todeta, että tarkoituksena ei tässä vaiheessa olisi mahdollistaa siirtoa toiseen suuntaan, siis SVOP-rahastosta voittovaroihin, ellei tätä pidettäisi jatkovalmistelussa tärkeänä. Taseen informatiivisuuden säilyttäminen voisi puoltaa, ettei tätä mahdollistettaisi. Säännösehdotus: OYL 8:2:n loppuun tulisi lisätä seuraava lause:

Rahastoon voidaan merkitä myös tilikauden ja edellisten tilikausien voittovaroja.

6. YRITYSJÄRJESTELYIDEN KUULUTUSAJAN LYHENTÄMINEN EHDOTETTUA LYHYEMMÄKSI

Työryhmämietinnössä yritysjärjestelyiden kuulutusaikaa ehdotetaan lyhennettäväksi 3 kuukaudesta 2 kuukauteen. Tanskassa kuulutusaika on 4 viikkoa ja Norjassa 6 viikkoa. Joissain tilanteissa yritysjärjestelyiden toteuttamisella saattaa olla kiire ja osakeyhtiölaissa tulisi mahdollistaa lyhyempi kuulutusaika ainakin silloin, jos yhtiössä ei ole osakkeenomistajia, jotka vaatisivat osakkeidensa lunastamisia. Suuri osa sulautumisista on tytäryhtiösulautumisia, joissa vastustavia ja lunastusta vaativia osakkeenomistajia ei edes ole, ja muutoinkin on harvinaista, että osakkeenomistajat vaatisivat osakkeidensa lunastamista sulautumiseen liittyvän vastustuksen perusteella. Kuitenkin silloin, jos yritysjärjestelyn toteuttamiselle ei ole erityinen kiire, yhtiö voisi soveltaa nykyisenkaltaista suhteellisen pitkää kuulutusaikaa. Säännösehdotus OYL 16:6.2 ja OYL 16:7.

Rekisteriviranomaisen on annettava sulautuvan yhtiön hakemuksesta 1 momentissa tarkoitetuille velkojille kuulutus, jossa mainitaan velkojan oikeudesta vastustaa sulautumista ilmoittamalla siitä kirjallisesti rekisteriviranomaiselle viimeistään kuulutuksessa mainittuna määräpäivänä. Kuulutuksen antamista on haettava neljän kuukauden kuluessa sulautumissuunnitelman rekisteröimisestä tai sulautuminen raukeaa. Rekisteriviranomaisen on julkaistava kuulutus virallisessa lehdessä aikaisintaan kuusi kuukautta ja viimeistään kuukausi ennen määräpäivää ja rekisteröitävä kuulutus viran puolesta. Mikäli yhtiön osakkeista, optio- tai erityisistä oikeuksista esitetään 13 §:ssä tarkoitettu lunastusvaatimus, on kuulutusta jatkettava yhtiön hakemuksesta vähintään kuukaudella ja asetettava uusi määräpäivä silloin, jos kuulutusaika on ollut kahta kuukautta lyhyempi.

OYL 16:7

Yhtiön on viimeistään neljä viikkoa ennen määräpäivää lähetettävä kuulutuksesta kirjallinen ilmoitus sellaisille 6 §:n 1 momentissa tarkoitetuille tunnetuille velkojilleen, joiden saatava on syntynyt ennen sulautumissuunnitelman rekisteröintiä. Jos sulautuvan yhtiön osakkeenomistaja taikka optio-oikeuden tai muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden haltija on 13 §:n mukaisesti vaatinut lunastamista, velkojille on ilmoitettava lunastettaviksi vaadittujen osakkeiden ja oikeuksien määrät.

Jos edellä 1 momentissa tarkoitettu ilmoitus on lähetetty ennen sulautumisesta päättävää yhtiökokousta, on velkojille lähetettävä täydennetty ilmoitus 1 momentissa tarkoitetuista lunastusvaatimuksia koskevista tiedoista viimeistään kolme viikkoa ennen 6 §:ssä tarkoitettua uutta määräpäivää.

Säännösehdotusten perusteella kuulutus voitaisiin julkaista viimeistään kuukausi ennen määräpäivää eli kuulutusaika lyhenisi pääsäännön mukaan nykyisen lain kolmesta kuukaudesta ja työryhmämietinnön kahdesta kuukaudesta kuukauteen. Kuitenkin niissä harvinaisissa tilanteissa, joissa sulautuvan yhtiön osakkeita tai muita oikeuksia vaadittaisiin lunastettavaksi, olisi kuulutusaikaa jatkettava kuukaudella. Sulautuva yhtiö voisi kuitenkin valita vähintään kahden kuukauden kuulutusajan silloin, kun yhtiö haluaa varmistua määräpäivän pysyvyydestä.

Mikäli Tanskaa vastaava kuukauden kuulutusaika koetaan suomalaisille velkojille liian lyhyeksi, tulisi kuulutusajan pituus asettaa korkeintaan 5 tai 6 viikkoon (Norja).

7 PÖRSSIYHTIÖITÄ KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN JA JULKISIA OSAKEYHTIÖITÄ KOSKEVIEN ERITYISSÄÄNNÖSTEN KESKITTÄMINEN OSAKEYHTIÖLAIN 4 LUKUUN

Osakeyhtiölain luettavuuden ja systematiikan kannalta on nähty ongelmalliseksi, että EU:n, erityisesti pörssiyhtiöihin kohdistuva yhtiöoikeudellinen sääntely kuormittaa enenevästi

osakeyhtiölakia, ja sen peruslogiikkaa olla kaikkia suomalaisia osakeyhtiöitä koskeva yhtiölaki. Ongelman korjaamiseksi on ehdotettu jopa erillisen pienyhtiölain säätämisen mahdollisuutta. Tällainen erillinen pienyhtiölaki toisi mukanaan omia ongelmiaan, kuten oikeudellisen materiaalin pirstaloitumisen, ja lisäksi esimerkiksi oppimiskustannuksia.

Eräs toimiva ratkaisumalli voisi olla pörssiyhtiöitä koskevien säännösten ja julkisia yhtiöitä koskevien erityissäännösten siirtäminen osakeyhtiölain 4 lukuun, joka on nykyisellään tyhjänä (tällainen ehdotus nousi esiin 11.9.2025 yhtiöoikeusyhdistyksen kokouksessa, josta olen idean poiminut). Tällä siirrolla osakeyhtiölaki muuttuisi muiden lukujen osalta pitkälti sellaiseksi kuin se oli laki säädettäessä vuonna 2006. Kun samalla on odotettavissa, että EU:n yhtiöoikeudellinen sääntely tulee lisääntymään myös jatkossa, ja kun on odotettavissa, että se kohdistuu ensisijaisesti pörssiyhtiöihin, niin tällöin osakeyhtiölain muut luvut voitaisiin suojata tällaista EU:n sääntelyn aiheuttamalta invaasiolta. Näin ollen olisikin perusteltua, että kaikki pörssiyhtiöitä koskevat säännökset ja julkisia osakeyhtiöitä koskevat erityissäännökset koottaisiin lain 4 lukuun. En ole tehnyt tästä säännösehdotusta sen edellyttämän tilan vuoksi, mutta olen tarvittaessa valmis antamaan erikseen käsitykseni siitä, mitkä julkisia yhtiöitä koskevat säännökset ovat sellaisia erityissäännöksiä, joille luontevin paikka olisi 4 luvussa yhdessä pörssiyhtiöitä koskevien säännösten kanssa. Lisäksi muutos saattaisi edellyttää muutamia helposti laadittavia informatiivisia viittaussäännöksiä.

8. MUUT MAHDOLLISET MUUTOSTARPEET, JOISTA EI OLE SÄÄNNÖSEHDOTUSTA

Muita mahdollisia muutostarpeita, jotka olisi mahdollista toteuttaa hankkeen jatkovalmistelun aikana olisi a) Osakemerkinnän edellytysten toteuttaminen ulkomaisissa yritysjärjestelyissä b) Yhtiöiden sisäisen kommunikaation digitalisoinnin mahdollistavat säännökset c) vastuuvapauspäätöksen poistaminen varsinaisen yhtiökokouksen pakollisista asiakohdista.

MUUTA:

Olen tarvittaessa edelleen oikeusministeriön käytettävissä OYL:n jatkovalmistelun aikana ja voin edesauttaa erityisesti edellä kuvaamieni osakeyhtiölain muutosehdotusten tarpeellisessa muokkaamisessa lopulliselta hallituksen esitykseltä edellyttävään muotoon.

Veikko Vahtera
Yritysjuridiikan professori, Tampereen yliopisto